

Obsah

---

1. PRÁCE V CHEMICKÉ LABORATOŘI	9
1.1. Zásady bezpečnosti práce v laboratoři.....	9
1.2. Pokyny pro hašení požáru v laboratoři.....	11
1.3. Práce s jedy.....	11
1.4. Příprava na cvičení.....	12
2. POKYNY PRO PRÁCI V LABORATOŘI	13
2.1. Laboratorní pomůcky.....	13
2.1.1. Laboratorní sklo.....	13
2.1.2. Laboratorní porcelán.....	14
2.1.3. Kovové pomůcky (viz tab. II, bod 5).....	14
2.1.4. Plastické hmoty.....	15
2.1.5. Korek a pryž.....	15
2.1.6. Čistění skla.....	15
2.2. Základní chemikálie, rozpouštědla.....	27
2.2.1. Čistota chemikálií.....	27
2.2.2. Uchovávaní chemikálií.....	28
2.2.3. Organická rozpouštědla.....	28
3. BĚŽNÉ OPERACE V CHEMICKÉ LABORATOŘI	29
3.1. Zahřívání.....	29
3.1.1. Plynové kahany.....	29
3.1.2. Vodní, olejové a pískové lázně.....	30
3.1.3. Žitací pece.....	32
3.2. Sušení.....	32
3.3. Chlazení.....	33
3.4. Příprava roztoků.....	33
3.5. Srážení.....	34
3.6. Dekantace.....	34
3.7. Filtrace.....	34
3.8. Sušení a spalování sraženin.....	38
3.9. Krystalizace.....	39
3.9.1. Způsoby krystalizace.....	39
3.9.2. Příprava roztoku ke krystalizaci.....	39
3.10. Váhy a vážení.....	40
3.10.1. Popis vah.....	40
3.10.2. Vážení na analytických vahách KERN.....	41
3.10.3. Stanovení krystalové vody v hydrátu.....	42
3.11. Odměrování objemu kapalin.....	42
4. LABORATORNÍ ÚLOHY	44
4.1. Příprava čistých látek	44
4.1.1. Čistění soli krystalizací.....	44
4.1.2. Příprava chloridu draselného.....	45
4.1.3. Příprava hexahydrátu síranu amonno-železnatého (Mohrovy soli).....	46
4.1.4. Příprava kamence draselno-hlinitého.....	47
4.1.5. Příprava chloridu olovnatého.....	47

4.1.6. Mikrokrystalizace	48
4.1.6.1. Krystalky dichromanu draselného	49
4.1.6.2. Krystalky fosforečnanu sodného	49
5. STANOVENÍ HUSTOTY TUHÝCH LÁTEK A KAPALIN	49
5.1. Stanovení hustoty tuhých látek	49
5.1.1. Stanovení hustoty tuhé látky metodou volumetrickou	49
5.1.2. Stanovení hustoty tuhých látek metodou pyknometrickou	50
5.2. Stanovení hustoty kapalin	51
5.2.1. Stanovení hustoty kapalin pomocí hustoměru	51
5.2.2. Stanovení hustoty kapalin pomocí pyknometru	51
5.2.3. Stanovení hustoty kapalin pomocí Mohrových vah	52
6. REAKČNÍ KINETIKA	53
6.1. Teorie	53
6.2. Vliv iontů železnatých a měďnatých na rychlost oxidace jodidu peroxodisíranem v přítomnosti thiosíranu	54
6.3. Reakce bromu s kyselinou mravenčí	56
7. ADSORPCE	57
7.1. Adsorpce kyseliny šťavelové na aktivním uhlí	58
7.2. Stanovení stupně vytěsnění kyseliny octové acetonem (chloroformem, methanolem) z adsorpční vazby na aktivní uhlí	61
8. KVALITATIVNÍ ANALÝZA	62
8.1. Rozdělení analytických reakcí	62
8.2. Obecné zásady kvalitativní analýzy	63
8.3. Pracovní technika kvalitativní analýzy	63
8.3.1. Zkoušky v plameni	63
8.3.2. Převádění tuhého vzorku do roztoku	64
8.3.3. Reakce zkumavkové	64
8.3.4. Reakce kapkové	65
8.3.5. Důkazy plyných zplodin	65
8.3.6. Srážení plynem	66
8.3.7. Filtrace	66
8.3.8. Odpařování, odkuřování	66
8.3.9. Rozpouštění sedimentů	66
8.3.10. Vytřepávání (extrakce)	67
8.4. Předběžné zkoušky	67
8.4.1. Popis vnějších vlastností a fyzikálních znaků	67
8.4.2. Plamenová reakce	67
8.4.3. Předběžné zkoušky na anionty	68
8.5. Reakce na mokré cestě	69
8.5.1. Rozdělení iontů do analytických tříd	69
8.5.2. Dělení a důkazy kationtů	70
8.5.3. Skupinová činidla a jejich reakce s některými kationty	71
8.6. Selektivní důkazy některých kationtů	74
8.6.1. Reakce Ag^+	74
8.6.2. Reakce Pb^{2+}	75
8.6.3. Reakce Hg_2^{2+} a Hg^{2+}	75
8.6.4. Reakce Cu^+	76

8.6.5. Reakce Cd^{2+}	77
8.6.6. Reakce sloučenin arsenu	78
8.6.7. Reakce sloučenin antimonu	79
8.6.8. Reakce sloučenin cínu	81
8.6.9. Reakce Fe^{2+} a Fe^{3+}	82
8.6.10. Reakce Al^{3+}	83
8.6.11. Reakce sloučenin chromu	83
8.6.12. Reakce Zn^{2+}	84
8.6.13. Reakce Co^{2+}	85
8.6.14. Reakce Ni^{2+}	86
8.6.15. Reakce sloučenin manganu	86
8.6.16. Reakce Ca^{2+}	87
8.6.17. Reakce Sr^{2+}	88
8.6.18. Reakce Ba^{2+}	88
8.6.19. Reakce Mg^{2+}	89
8.6.20. Reakce K^+	89
8.6.21. Reakce Na^+	90
8.6.22. Reakce NH_4^+	90
8.7. Reakce a důkazy aniontů	91
8.7.1. Skupinová činidla a jejich reakce s anionty	92
8.8. Selektivní důkazy aniontů	94
8.8.1. Reakce SO_4^{2-}	94
8.8.2. Reakce SO_3^{2-}	95
8.8.3. Reakce $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$	95
8.8.4. Reakce CO_3^{2-}	96
8.8.5. Reakce $\text{B}(\text{OH})_4^-$	96
8.8.6. Reakce SiO_3^{2-}	97
8.8.7. Reakce PO_4^{3-}	97
8.8.8. Reakce S^{2-}	98
8.8.9. Reakce Cl^-	98
8.8.10. Reakce Br^-	99
8.8.11. Reakce I^-	99
8.8.12. Reakce CN^-	100
8.8.13. Reakce NO_2^-	100
8.8.14. Reakce NO_3^-	101
9. KVANTITATIVNÍ ANALÝZA	101
9.1. Běžné operace kvantitativní analýzy	101
9.1.1. Odebírání a příprava vzorků k rozboru	101
9.1.2. Navažování vzorku	102
9.1.3. Převedení vzorku do roztoku	102
9.1.4. Srážení	103
9.1.5. Dekantace a promývání sedimentů	104
9.1.6. Přechovávání sedimentů	104
9.2. Vážková analýza (gravimetrie)	104
9.2.1. Stechiometrické výpočty, používané v gravimetrii	105
9.2.2. Laboratorní úlohy	106
9.3. Odměrná analýza	109

9.3.1. Princip a základní pojmy	109
9.3.2. Výpočet výsledku analýzy	110
9.3.3. Neutralizační (acidobazické) titrace	111
9.3.3.1. Příprava odměrných roztoků pro neutralizační titrace	112
9.3.3.2. Stanovení titru odměrných roztoků kyselin a zásad	114
9.3.3.3. Příklady neutralizačních stanovení	117
9.3.4. Odměrné metody oxidačně - redukční	123
9.3.4.1. Permanganometrie	123
9.3.4.2. Jodometrie	130
9.3.4.3. Bromátometrie	135
9.3.5. Odměrné metody, založené na tvorbě málo rozpustných nebo slabě disociovaných sloučenin	137
9.3.5.1. Argentometrie	137
9.3.5.2. Merkurimerie	139
9.3.6. Komplexometrie	140
9.4. Instrumentální metody	146
9.4.1. Potenciometrie	146
9.4.1.1. Přímá potenciometrie - stanovení pH skleněnou elektrodou	146
9.4.1.2. Potenciometrická titrace	147
9.4.2. Konduktometrie	150
9.4.2.1. Konduktometrická titrace	153
9.4.3. Spektrofotometrie	156
9.4.4. Polarimetrie	159
9.4.4.1. Práce s kruhovým polarimetrem (obr. 29)	160
9.4.5. Refraktometrie	164
9.4.6. Atomová absorpční spektrofotometrie	165
10. ZÁKLADY NÁZVOSLOVÍ ANORGANICKÉ CHEMIE	167
10.1. Prvky	167
10.1.1. Názvy prvků a jejich symboly	167
10.1.2. Názvy skupin a podskupin prvků	167
10.1.3. Označení hmotového čísla, atomového čísla, počtu atomů, náboje iontu a ostatní údaje u značek prvků	168
10.1.4. Oxidační číslo	168
10.2. Vzorce a názvy sloučenin	170
10.2.1. Vzorce sloučenin	170
10.2.2. Racionální názvy anorganických sloučenin	172
10.2.2.1. Hlavní zásady názvosloví	172
10.2.2.2. Názvosloví iontů a atomových skupin	173
11. VÝPOČTY V ANORGANICKÉ CHEMII	181
11.1. Chemické veličiny	181
11.2. Chemické vzorce	183
11.2.1. Určení empirického vzorce sloučeniny	183
11.2.2. Výpočty podle empirického vzorce	188
11.3. Chemické rovnice	192
11.3.1. Rovnice bez oxidačně - redukční změny	192
11.3.2. Rovnice oxidačně - redukční	195
11.3.3. Výpočty z chemických rovnic	199

11.4. Roztoky.....	206
11.4.1. Příprava roztoků, výpočet složení roztoků	206
11.4.2. Ředění, směšování a zahušťování roztoků	212
11.4.3. Přepočty koncentrací	215
11.4.4. Rozpustnost látek a krystalizace	216
11.5. Disociace vody, pH.....	220
11.5.1. Určení pH ze známé koncentrace vodíkových iontů	221
11.5.2. Určení koncentrace vodíkových iontů ze známého pH	222
11.5.3. Výpočet pH roztoků slabých kyselin a zásad	222
11.5.4. Hydrolyza solí.....	224
11.5.5. Tlumivé roztoky	226
11.6. Plynové zákony.....	227
12. PŘÍLOHY.....	234
13. VÝSLEDKY	249